

Sähköherkät ry
PL 1040
FI-04431 JÄRVENPÄÄ
www.suomensyh.fi
Puh. 09-2796 3680
syh.suomi@jippii.fi

LAUSUNTO

13.5.2013

Viite: LVM:n lausuntopyyntö/1353/03/2011, 4.4.2013

Kannanottomme Tietoyhteiskuntakaareen:

Sähköherkät on vammaisryhmä, johon kuuluvat eivät pysty terveydellisistä syistä käyttämään langattoman viestinnän laitteita, kuten matkapuhelimia ja langattomia Internet-yhteyksiä. He reagoivat yksilöllisesti, vaikeudeltaan eriasteisesti ja vaihtelevin oirein sähkömagneettisiin kenttiin. Oireet aiheuttavat toisinaan vakaviakin terveydellisiä ja elämänlaatua heikentäviä haittoja kuten päänsärkyä, unettomuutta, väsymystä, stressiä, verenkiertohäiriöitä, huimausta, kognitiivisen toiminnan häiriöitä, nivel- ja lihaskipuja, sydämen rytmihäiriöitä, verenpaineen vaihtelua ja iho-oireita.

Sähköherkkyyttä koskeva tieteellinen tutkimus on vielä riittämätöntä ja osin ristiriitaista. Eri maissa tehtyjen kyselytutkimusten mukaan noin 3–10 % kertoo reagoivansa sähkömagneettisille kentille. Japanin, Suomen, Ruotsin ja Norjan kyselyissä on nähty, että sähkömagneettisten kenttien välttäminen on keino tulla parempaan kuntoon. Tiedoksi kaksi terveysvaikutksia käsittelevää katsausta aiheesta:

[Genuis SJ, Lipp CT. Electromagnetic hypersensitivity: fact or fiction? Sci Total Environ. 2012 Jan 1;414:103–12.](#)

[McCarty DE et al. Electromagnetic hypersensitivity: Evidence for a novel neurological syndrome. Int J Neurosci. 2011 Dec;121\(12\):670-6.](#)

Sähkömagneettisen altistuksen vähentämisen ollessa tärkein auttava keino, on tärkeää, että lainsäädäntö antaa riittävän suojan sähköherkille. Lainsäädännön on mahdollistettava se, että sähköherkät voivat käytännössä asua, liikkua ja työskennellä sellaisissa ympäristöissä, jotka ovat mahdollisimman puhtaita sähkömagneettisesta altistuksesta.

Sähköherkille aiheuttavat oireita radiomastojen ja tukiasemien säteily, langattomat verkot kuten WLAN ja Wimax. Eläminen nykyisessä sähköisiä tietoverkkoja hyödyntävässä yhteiskunnassa on potilasryhmällemme hyvin haasteellista. Radiotaajuisen säteilyn runsauden vuoksi arkipäiväisten asioiden hoito palvelupisteissä, kuten pankeissa, myymälöissä, terveyskeskuksissa ja sairaaloissa, on joillekin vaikeata. Myös matkustaminen yleisissä kulkuneuvoissa, esimerkiksi junissa, busseissa ja metrossa, on tukalaa.

Lankapuhelin ja langallinen Internet-yhteys ovat ainoat sähköherkille sopivat tekniset ratkaisut. Jos niitä ei onnistuta järjestämään, ***kaikille tarkoitettu esteetön viestintäpalvelujen käyttö ei toteudu potilasryhmämme kohdalla.*** Se merkitsisi sitä, että kansalaisten yhdenvertaisuus ei toteutuisi, mikä ei perusoikeuksien näkökulmasta ole hyväksyttävää.

Sen lisäksi, että langaton teknologia haittaa sähköherkkiä, ***uusimman tutkimustiedon mukaan langattoman teknologian radiotaajuisella säteilyllä on haitallisia biologisia ja terveysvaikutuksia myös ns. normaaliväestölle.*** Tätä osoittavaa tutkimusnäyttöä on koottu esimerkiksi laajaan 29 tiedemiehen kokoamaan BioInitiative 2012 -raporttiin. Suosittelemme tutustumista seuraaviin tieteellisten tutkimusten koosteisiin ja linkkeihin langattomien verkkojen mikroaaltosäteilyn haitallisista biologisista vaikutuksista:

<http://www.bioinitiative.org/table-of-contents/>

<http://www.microwavenews.com>, <http://www.monanilsson.se>,

<http://www.suomensyh.fi/tutkimustietoa.html>

Edellä tekstissä ja liitteissä on mainittu kannanottoja, jotka muodostavat pitkälti perustelun jatkossa esitettävälle valmisteilla olevan lainsäädännön eri kohdista.

Esitämme, että lain tavoitteita koskevaa 1 §:ää tarkennettaisiin siten, että tavoitteisiin lisättäisiin maininta ”varmistaa, että viestintäverkot ja -palvelut ovat myös kansanterveydellisesti ja ympäristölle turvallisia” ja ”on kehitettävä kuitukaapelipohjaisia uusia innovaatioita, jotka korvaavat alasajetun lankaverkon ja yleisöpuhelimet.”

Esityksen 10 §:ssä on uusi käsite ”palveluriippumaton”, jota ei nähdäksemme missään määritellä. Esitämme, että ***käsite joko lakitekstissä tai perusteluissa avattaisiin tarkemmin.*** Sama koskee myöhemmin (94 §) esitettävää käsitettä ”tekniikkapalveluriippumattomuus”.

Esitämme edelleen, että radiolähettimien ja muidenkin viestintälaitteiden kohdalla otettaisiin nykyistä paremmin huomioon niiden muille laitteille aiheuttaman häiriöriskin ohella myös kansanterveydelle ja ympäristölle aiheuttamat riskit ja varovaisuusperiaate. Radiolaitteiden osalta tämä voitaisiin ottaa huomioon esimerkiksi radiolupaan liitettäviä ehtoja koskevassa 41 §:ssä. Itse asiassa verkkoviestinnässä käytettävien laitteiden ja tekniikoiden ihmisten terveydelle ja ympäristölle aiheuttamat riskit tulisi nykyistä kattavammin ottaa huomioon kauttaaltaan koko laissa. Käytännössä se merkitsee painopistealueen muuttamista langattomasta teknologiasta kiinteään.

Esitämme edelleen, että lankapuhelinpalveluiden säilyttämisestä yleensäkin väestötasolla ja erityisesti sähköherkkien kohdalla otettaisiin lakiin säännös. Asialla on suuri merkitys sähköherkille ja lapsiperheille, koska erityisesti nämä ryhmät ovat erityisen haavoittuvaisia langattoman teknologian mikroaaltosäteilylle. Näiden ryhmien tulee voida puhua puhelimessa ilman terveyshaittaa, ja siksi lankapuhelinten säilyttäminen on tärkeää.

Lakiin on jo esitetty otettavaksi näkö- ja kuulorajoitteisten ääni- ja tekstityspalvelusta säännös. ***Sen lisäksi esitämme, että vastaavalla tavalla lakiin sisällytetään säännös, jolla sähköherkille ja lapsiperheille taataan viestintäpalvelut ja -tuotteet langallisella tai sitä vastaavalla sähkömagneettista säteilyä aiheuttamattomalla yhteydellä.*** Esityksemme on linjassa Euroopan Ympäristöviraston suositteleman varovaisuusperiaatteen kanssa, ja lankapuhelinten käytön jatkumisella olisi väestötasolla tärkeä terveyshaittoja ennaltaehkäisevä merkitys.

Yleispalvelussa myönteinen muutos on se, että kaikissa sen muodoissa, yleisissä puhelinpalveluissa, Internet-yhteyspalveluissa ja yhteystietopalveluissa palvelun hinnan on oltava käyttäjälle kohtuullinen. Perustelutekstissä tätä on vesitetty, koska huomioon voitaisiin sen mukaan ottaa keskimääräisen käyttäjän kannalta kohtuullinen hinta, keskimääräiset kohtuulliset liittymän rakentamis-, asentamis- ja käyttökustannukset sekä maantieteellinen sijainti.

Sähköherkkien taloudellinen asema on usein todella heikko ja ainakin heidän kohdallaan keskimääräisen käyttäjän tason mukainen kohtuullinen hinta on liian korkea. Perusteluihin olisi syytä lisätä maininta siitä, että vammaisten käyttäjien kohdalla hinta määräytyisi ensisijaisesti ***yksilökohtaisen kohtuullisuuden mukaisesti***.

Internetyhteyspalveluja ja yhteystietopalveluja koskevissa säännöksissä ei puhelinpalveluista poiketen ole mainittu erityisesti vammaisia. Internetyhteyspalveluja koskevassa tekstissä mainitaan, että tarjottavan liittymän on mahdollistettava internetyhteys kaikille käyttäjille. Yhteystietopalveluista tämäkin puuttuu, vaikka perustelutekstissä katsotaan, että viestintäviraston kuuluu arvioida, että kaikki käyttäjät, myös vammaiset, voivat käyttää näitä palveluita. Lisäksi painotetaan, että vammaiset myös tosiasiallisesti voivat käyttää näitä palveluita. Kun nimenomaan sähköherkkien kohdalla on havaittavissa ongelmia heille soveltuvien palvelujen saatavuudessa, ja sen järjestämisessä on vastahakoisuutta, esitämme, että myös molempiin nyt puheena oleviin säännöksiin ***lisättäisiin vammaisia koskeva maininta***.

Toteamme tässä yhteydessä, että periaatteessa laissa omaksuttu nykyinen järjestely, jossa vammaisten erityistarpeista säädetään valtioneuvoston asetuksella, olisi myös sähköherkkien kannalta riittävä, jos ***heille sopivia yhteysmuotoja eli lankapuhelinta tai sitä vastaavaa koskevat määräykset saataisiin asetukseen, josta ne tällä hetkellä puuttuvat***. Käytännössä sähköherkät jäävät operaattorien hyvän tahdon varaan, eivätkä kokemukset ole rohkaisevia. Toteamme myös, että käsityksemme mukaan ehdotettu 93 § mahdollistaa teleyrityksille tästä ehkä aiheutuvien tappioiden korvaamisen valtion varoista.

Puhelinluettelopalvelujen saaminen myös painettuna, mikä yleispalveluissa nimenomaan mahdollistetaan, on sinänsä hyvä, mutta sähköherkkien kannalta kyseessä ***tulisi olla velvoite*** eikä pelkkä mahdollisuus. Tässä yhteydessä esitämme, että puhelinluettelon mainitseminen painettuna tai sähköisessä muodossa olisi syytä mainita myös puhelinverkossa toimivien muiden teleyritysten kuin yleispalveluyritysten kohdalla (186 §). Perusteluissa katsotaan, että tällainen määräys on tarpeeton ja että tällainen teleyritys voi tarjota luetteloa kummassa tahansa muodossa. On kuitenkin pelättävissä, että lakitekstin puutetta tältä osin käytettäisiin hyväksi ja painetut luettelot jäävät pois. Vaikka kyse ei ole yleispalvelusta, asialla on kuitenkin merkitystä, koska myös sähköherkät saattavat tarvita tällaisten teleyritysten palveluja.

Luonnoksessa on useitakin säännöksiä, joissa teleyrityksille tai muille verkkoviestintäpalveluja tarjoaville yrityksille asetetaan tiedottamis- ja tietojen julkaisuvelvoitteita. Näissä olisi kaikissa tieto oltava saatavilla myös painettuna. Perustelutekstissä pidetään jopa yleispalveluyrityksen kohdalla (90 §) riittävänä yrityksen

internet-sivuilla julkaisemista. Sähköherkkien kannalta se ei riitä.

Lakiin on siirretty nykyisestä radiolaista säännös (94 §), jonka mukaan taajuuksien käytöstä annettavassa valtioneuvoston asetuksessa voidaan poiketa verkko- ja viestintäpalveluiden tekniikkariippumattomuudesta mm. yleisön suojelemiseksi sähkömagneettisilta kentiltä ja palveluriippumattomuudesta mm. elämän turvallisuuden takaamiseksi. Kun säädös koskee taajuuksien käyttöä, kyse on langattomasta viestinnästä. Mielestämme tämä osoittaa, että periaatetasolla nykyinen lainsäädäntö ottaa jo huomioon langattoman teknologian riskejä. Käytännön tasolla ei kuitenkaan myönnetä, tai oteta huomioon muita haittoja (biologisia vaikutuksia tai terveyshaittoja), ainoastaan akuutti lämpövaikutus. Tulkinnessa ja soveltamisessa tulisi mielestämme ottaa huomioon myös kansanterveyttä vaarantavat muut riskit, joihin alun esimerkeillämme viranomaiskannanotoista viittasimme.

Erityisesti korostamme riskejä sähköherkkien lisäksi muille väestöryhmille, joiden vastustuskyky on heikempi, kuten lapset ja vanhukset (ks. edelleen lausuntomme johdanto-osa koskien varovaisuusperiaatetta).

Vammaisille tarkoitetuista tuotteista ja palveluista tiedottaminen on mielestämme hieman epäonnistuneesti sijoitettu erinäisistä muutoksista tiedottamista koskevaan 129 §:ään. Säännös on sinänsä ennallaan, mutta sitä voisi parantaa sillä tavoin, että tässä pykälässä todellakin määrättäisiin vain muutoksista tiedottamista ja tuotteista ja palveluista tiedottamisesta vammaisille säädettäisiin joko omassa pykälässään tai jossakin sopivassa yhteydessä.

Sähköherkkien kannalta ehdotettu uusi säännöstö telekaapelien lisäksi myös radiomastojen ja tukiasemien sijoittamisesta toisen omistamalle tai hallitsevalle alueelle tai rakennukseen, on äärimmäisen ongelmallinen tai suorastaan mahdoton. Nykyinen tilanne, jossa mastojen ja tukiasemien sijoitus perustuu keskinäisiin sopimuksiin, on sähköherkille käytännössä vaikea. Sähköherkkien olisi radiotaajuisten säteilyn altistuksen vähentämiseksi tärkeää saada tietää tukiasemien sijainnit. Kuitenkin varsinkin asutuskeskuksissa olevien rakennuksiin sijoitettujen tukiasemien havaitseminen on hyvin vaikeaa eivätkä operaattorit suostu kertomaan niiden tarkkoja sijaintipaikkoja. ***Pidämmekin tärkeänä, että tukiasemien sijaintitiedot avataan julkisuudelle, kuten on tehty Ahvenanmaalla ja monissa muissa maissa.*** Tietojen avaaminen julkisuudelle olisi linjassa sen kanssa, että julkisen vallan käytössä pyritään maassamme yleisesti yhä laajempaan avoimuuteen ja valtion laitokset ovat avanneet tietojaan julkiseen käyttöön.

Se, että ensisijainen ratkaisu sijoittamisessa edelleen on sopimus, ei tietenkään paranna sähköherkkien asemaa millään tavalla. Tilannetta ei heidän kannaltaan paranna myöskään esitetty menettely, jossa sijoitus ratkaistaisiin rakennusvalvontaviranomaisen päätöksellä. Ainoa selvä rajoitus sen ohella, että sijoitus ei saa estää omistajan kohtuullista nykyistä tai tulevaa käyttöä, on että ***laitetta ei saa sijoittaa kotirauhan piiriin kuuluvaan pysyväisluontoisesti asumiseen käytettävään tilaan.*** Sähköherkät saavat yleensä oireita jo siitä, että asuvat samassa rakennuksessa, jossa tukiasema on, tai lähellä olevassa naapurirakennuksessa. ***Rajoituksen pitäisi koskea koko tällaista rakennusta.***

Mielestämme tulisi myös sijoittamisen yleisiä tavoitteita koskevaa 221 §:n tekstiä siitä, ettei sijoittamisesta saa aiheutua sellaista vahinkoa tai haittaa, joka on kohtuullisin kustannuksin vältettävissä, täydentää siten, että ***sijoittamisesta ei saa kenellekään aiheutua terveyshaittaa. Lisäksi menettelysäännöksiin olisi sisällytettävä velvoite kuuluttaa vireille tulleesta sijoittamishakemuksesta julkisesti, jolloin myös sähköherkät saisivat asiasta tiedon ja voisivat reagoida siihen esimerkiksi tekemällä muistutuksen.*** Esitetyn säännöksen mukaan nyt tiedotus hakemuksesta tavoittaisi vain omistajat ja muut henkilöt, joiden etua tai oikeutta sijoittamissuunnitelma koskee. Periaatteessa sähköherkät kuuluvat tähän piiriin, mutta käytännössä heistä ei välttämättä ole rakennusvalvontaviranomaisilla tietoa.

Sähköherkkien kannalta olisi äärimmäisen tärkeää saada tieto mastojen ja tukiasemien sijainnista, perustui se sitten sopimuksen tai päätökseen. Käytännössä tiedon saanti on ollut joko erittäin vaikeaa tai mahdotonta. Mielestämme oikea taho tietoja kokoamaan olisi viestintävirasto, jolle teleyritykset velvoitettaisiin toimittamaan tiedot, jotka sitten olisivat sieltä saatavissa. Asiasta olisi lakiin otettava säännös sopivaksi katsottavaan kohtaan.

Herkkien väestöryhmien suojaamiseksi lakiin tulisi sisällyttää kielto sijoittaa tukiasemaa tai mastoa päiväkotitai koulurakennuksiin taikka vanhusten hoitoa ja hoivaa tarjoaviin asumis- ja hoitoyksiköihin tai niiden välittömään läheisyyteen.

On tärkeää, että jos 4G- ja tulevaisuudessa 5G-verkon rakentamisen yhteydessä asennetaan sisätila-antenneja, niiden on oltava vaivattomasti kytkettävissä pois päältä. Tällaisen ominaisuuden ansiosta kaikki asukkaat, sähköherkät mukaan lukien, voivat vähentää sähkömagneettista altistustaan ja samalla myös tarpeetonta energiankulutusta. Pois päältä kytkettävyydestä tulisi säätää laissa.

Ainakin sähköherkkien ja osaksi muidenkin kannalta voidaan perustellusti epäillä, toteutuvatko eräät perustuslain turvaamat perusoikeudet tämän käytännössä pakkolunastusta vastaavan menettelyn yhteydessä (oikeus turvallisuuteen, 7 §, oikeus terveelliseen ympäristöön, 20 §). ***Sähköherkät ry katsoo, että ehdotetun lainsäädännön perustuslainmukaisuus olisi selvitettävä.***

Luonnokseen sisältyy, paljolti nykyisessä muodossa, siirretyissä viestintäverkkojen ja -palvelujen laatuvaatimuksissa kohtia, jotka turvaisivat sekä sähköherkkien että koko väestön terveyttä, jos niitä sovellettaisiin varovaisuusperiaatteen edellyttämällä tavalla. Esitetystä 234 §:ssä mainitaan, että yleiset viestintäverkot ja -palvelut sekä niihin liitettävät vastaavat verkot ja palvelut on suunniteltava, rakennettava ja ylläpidettävä niin, että mm. kenenkään terveydelle ei aiheudu vaaraa (6. kohta), kenenkään tietosuoja-, tietoturva- ja muut oikeudet eivät vaarannu (7. kohta) ja ne eivät aiheuta mm. kohtuuttomia sähkömagneettisia tai muita häiriöitä (9. kohta). Edellytetään myös, että mm. niiden käytettävyyttä voidaan seurata. Perustelujen mukaan käytettävyydellä tarkoitetaan sitä, että mm. verkot ja palvelut ovat tarvittaessa niihin oikeutettujen esteettömästi käytettävissä. ***Esteettömyys ei ainakaan sähköherkkien kohdalla lainkaan toteudu. Se on selvää ilman erityistä seurantaakin.***

Edellä mainitut laatuvaatimukset eivät ainakaan toistaiseksi ole mielestämme johtaneet

asianmukaisesti toimiin sen enempää sähköherkkien kuin kansanterveyden kannalta. **Lain tulkinta on ollut liian laitekeskeistä ja terveyshaittojen osalta riittämätöntä** (lakia on tulkittu perustuen tieteellisesti vanhentuneeseen lämpövaikutusparadigmaan, joka on olettanut, että radiotaajuinen säteily on haitallista ainoastaan, jos se on niin voimakasta, että se kohottaa kudosten lämpötilaa). Laki olisikin tältä osin hyvä mutta tulkinnan ja soveltamisen olisi selvästi muututtava.

Mielestämme lainsäädäntöön olisi sisällytettävä viranomaisille velvollisuus seurata sähkömagneettisen säteilyn kokonaiskuormitusta ja sen lisääntymistä sekä siitä johtuvia terveysriskejä, jotta asianmukaisesti suojaustoimiin voitaisiin ryhtyä. Mihin lakiin ja mille viranomaiselle tämä sopivimmin kuuluisi, on mielestämme lainsäädäntöä valmistelevien viranomaisten harkittava. Pidämme kuitenkin välttämättömänä, että tällainen seuranta aloitettaisiin. Myös laitteiden turvallisuutta tulisi seurata tarkemmin ja esimerkiksi SAR-arvot tulisi määrittää muillekin sähkömagneettista säteilyä synnyttävillä laitteilla kuin matkapuhelimille. Viittaamme telelaitteille asetettuihin olennaisiin vaatimuksiin, joihin esitetyn lainsäädännön mukaan kuuluvat mm. ihmisten terveyden ja turvallisuuden suojeluun liittyvät vaatimukset. Myös esityksessä mainitun arviointilaitoksen roolia voisi kehittää esimerkiksi eri laitteiden aiheuttaman sähkömagneettisen säteilyn laadun ja määrän osalta. **Esitämme, että luonnoksen kuulemisvelvollisuutta koskevaan 302 §:ään lisätään kohta uuden käyttöön otettavan teletekniikan terveysvaikutuksista.**

Lopuksi Sähköherkät ry katsoo, että sähköherkkien terveyden suojele ei toteudu, jos langattomien verkkojen oireita aiheuttava radiotaajuinen säteily ulottuu maassamme aivan kaikkialle. **Pidämmekin tärkeänä, että lakiin lisätään Euroopan neuvoston päätöslauselman nro 1815 (2011) mukaisesti kohta, jonka mukaan eri puolille maatamme perustetaan joitakin radiotaajuisesta säteilystä puhtaita alueita, joilla langattomat verkot eivät toimi lainkaan.** Vain tämä turvaa sen, että herkimmin sähköherkät voivat löytää asuinalueen, jolla voivat elää oireetta. Tällaisia radiotaajuisesta säteilystä vapaita alueita on perustettu ja suunnitteilla ainakin Ruotsissa, Italiassa ja Yhdysvalloissa.

<http://assembly.coe.int/mainf.asp?link=/documents/adoptedtext/ta11/eres1815.htm>

Voimaantulosäännöksen kumottavien lakien luettelosta näyttää puuttuvan laki tietoyhteiskunnan palvelujen tarjonnasta.

Erja Tamminen
Sähköherkät ry, puheenjohtaja

Painavia näkökohtia – varovaisuusperiaate ohjenuoraksi

Langaton teknologia on otettu laajamittaisesti käyttöön kahden viime vuosikymmenen aikana. Teknologian käyttöönotto kulkee usein edellä, terveysvaikutustutkimus ja lainsäädäntö jäljessä. Teknologioiden turvallisuutta ihmisen terveydelle tai ympäristölle ei ole ennalta millään tavalla selvitetty. Tästä syystä painotamme ennalta varautumisen

periaatetta ja turvallisia teknologiavalintoja, joihin monet viranomaistahot, alan tiedemiehet ja lääketieteen edustajat alla viittaavat.

Joitakin painavia kannanottoja:

Tari Haahtela, lääketieteen emeritusprofessori, keuhkosairaudet, allergologia

”Kokemukseni ja tutkimustietoihin perehtymisen pohjalta katson, että valokuitu- tai kaapeliteknologia on terveys- ja ympäristövaikutuksia ajatellen luotettavampi vaihtoehto kuin langaton teknologia. Valtavasti laajentunut langaton teknologia on tässä kehityksen vaiheessa arvaamaton terveysriski. Tämä riski ei ole yksilön kohdalla suuri, mutta väestötasolla pienikin riskilisiä voi aiheuttaa merkittäviä terveysmuutoksia ja kansanterveydellisiä kustannuksia. Erityisesti lasten ja nuorten osalta on täysin riittämättömästi seurantatietoa, jotta langaton teknologia voitaisiin julistaa turvalliseksi.” (haastattelu, E.T, 8.5.2013).

Arto Saure, lääketieteen ja kirurgian tohtori, dosentti, Helsingin Yliopisto

"Kaikkea turhaa sähkömagneettisille kentille altistumista olisi pyrittävä välttämään. Infrastruktuuria rakennettaessa olisi huomioitava varovaisuusperiaate ja suosittava turvallisia teknologiaratkaisuja, kuten valokuitua. Langattoman teknologian laajamittaiseen käyttöönottoon sisältyy epävarmuutta ja mahdollisia terveysriskejä erityisesti lasten, vanhusten ja alentuneen immunitetin omaavien henkilöiden osalta." (haastattelu, E.T, 9.5.2013)

Harri Vainio, Työterveyslaitoksen pääjohtaja Suomen Lääkärilehdessä

”Olemmeko olleet liian sinisilmäisiä? Jos aivosyöpyä voidaan tuhota sähkökenttääaltistuksella, on ajateltavissa, että sähkökentillä voi olla myös syövän syntyä mahdollistava vaikutus.”
http://www.laakarilehti.fi/kommentti/?opcode=show/news_id=11813/type=7

Varovaisuusperiaatteeseen terveysvaikutusten osalta havahduttiin jo vuonna 2000, kun Iso-Britannian hallitus asetti Sir William Stewartin johdolla työryhmän selvittämään langattoman teknologian terveysvaikutuksia. **IEGMP-raportin** (Independent Expert Group on Mobile Phones) tulosten myötä Stewart painotti varovaisuusperiaatetta, koska ”matkapuhelinsäteilyllä saattaa olla biologisia vaikutuksia”. Esimerkkinä hän mainitsi vaikutukset aivojen kognitiivisiin toimintoihin, viitteet syöpäriskin kasvamisesta sekä solutasolla tapahtuvat biologiset vaikutukset.

EEA, Euroopan Ympäristövirasto raportoi lähes samanaikaisesti aiemmista historiallisista riskeistä ja siitä, että olisi tärkeää tunnistaa jo aiemmin mahdolliset tulevat haitalliset uhat.
http://www.eea.europa.eu/publications/environmental_issue_report_2001_22

Yli kymmenen vuotta myöhemmin 2011 **M maailman terveysjärjestö WHO:n syöväntutkimuslaitos IARC** luokitteli monografiassaan radiotaajuiset verkot (30 kHz – 300 GHz) mahdollisesti karsinogeeniseksi ihmiselle. Vuonna **2013 IARC** julkaisi laajat **perustelut monografialleen**. 2013 julkaisussa on mukana aiempaa luokitusta tukevia uusia tieteellisiä tutkimuksia. Edellä mainituilla radiotaajuualueilla toimivat monet kuluttajien käytössä olevat laitteet kuten WLAN, matkapuhelimet sekä näiden langaton tukiasemaverkko.

Tuore Pathophysiology-tiedelehden julkaisu viittaa siihen, että IARC-luokitus voisi olla tiukempi, eli 2A ”todennäköisesti karsinogeeninen”.

<http://linkinghub.elsevier.com/retrieve/pii/S0928468013000035?via=sd>

Suomen Säteilyturvakeskuksen tutkimusprofessori Dariusz Leszczynski oli toinen Suomen asiantuntijoista IARC-paneelissa. The Washington Times Communities -kirjoituksessaan (8/2012) Leszczynski avasi IARC-luokituksen merkitystä. Leszczynskin mukaan:

- Monografia antaa aiheen varovaisuusperiaatteen soveltamiseen ja
- Vahvistaa ei-lämpövaikutukseen perustumattomat vaikutukset sekä sen, nämä vaikutukset voivat aiheuttaa terveyshaittoja.
- Päätös on myös osoitus siitä, että vallitsevat turvanormit eivät riittävästi suojaa väestöä ajatellen terveysvaikutuksia. Mainittakoon, että Leszczynski muistutti varovaisuusperiaatteesta jo Lancet -tiedelehdessä 2001.

Kolumnissa 4/2013 Dariusz Leszczynski lausui:

”Väestön säteilyturvallisuudesta vastaavien organisaatioiden FCC, IEEE, ICNIRP pitäisi pikimmiten soveltaa varovaisuusperiaatetta koskien väestön altistumista matkapuhelinsäteilylle sekä tiukentaa nykyisiä turvanormeja.”

<http://communities.washingtontimes.com/neighborhood/between-rock-and-hard-place/2013/apr/9/fcc-ieee-and-icnirp-should-tighten-safety-standard/#ixzz2SjW3FTfh>

Euroopan Unioni viittaa myös ALARA (as low as reasonable achievable) -periaatteeseen.

Lisäksi säteilylaki toteaa, että toiminnasta täytyy olla enemmän hyötyä kuin haittaa.

http://www.stuk.fi/sateilyn_kaytto/fi_FI/suojelu/

Euroopan Ympäristövirasto EEA on toistuvasti muistuttanut jäsenvaltioita varovaisuusperiaatteesta ja kehottanut rakentamaan infrastruktuuria kaapelitekniikan varaan. http://www.eea.europa.eu/pressroom/newsreleases/the-cost-of-ignoring-the-fb_action_ids=589274424421065&fb_action_types=og.

Myös **Euroopan neuvosto** on ohjeistanut rakentamaan infrastruktuuria kaapelitekniikan varaan.

<http://assembly.coe.int/Mainf.asp?link=/Documents/AdoptedText/ta11/ERES1815.htm>

Kansainvälinen ympäristö lääketieteen järjestö **American Academy of Environmental Medicine** on ottanut kielteisen kannan langattomiin verkkoihin kouluissa.

<http://aaemonline.org/images/LettertoLAUSD.pdf>

Itävallan lääkäri liitto on kehottanut käyttämään kaapelitekniikkaa ja tiukentamaan turvanormeja. <http://tinyurl.com/laakari>

Belgian viranomaiset ovat kieltäneet lapsille suunnatun kännykkämainonnan

http://www.rtf.be/info/belgique/detail_gsm-potentiellement-cancerigene-les-jeunes-vont-etre-mieux-proteges?id=7934895

Israelilainen teleoperaattori on joutunut maksamaan asiakkaalleen yli 80 000 euroa asiakkaan sairastuttua syöpään. Tämä oli sairastunut nopeasti leviävään lymfoomaan, joka sijaitsi korvan vieressä, kännykän antennin tehoalueella. Asiakas oli käyttänyt kännykkää runsaasti ja huonossa kentässä.

<http://www.textually.org/textually/archives/2013/03/031752.htm>

Italian Korkein Oikeus langetti lokakuussa 2012 tuomion, jonka mukaan työntekijän

pään alueen kasvain oli aiheutunut matkapuhelimen käytöstä. Tämän päätöksen on arvioitu ennakoivan vastaavia korvausoikeudenkäyntejä muuallakin.

<http://www.telegraph.co.uk/health/9619514/Mobile-phones-can-cause-brain-tumours-court-rules..html>

Microsoftin aiempi Kanadan pääjohtaja, Frank Clegg.

Langattomassa Wi-Fissä ”on kyse todellisesta riskistä eikä meidän kannata jäädä odottamaan, että hallitus paneutuu teknologiaan. On noudatettava varovaisuutta erityisesti lasten kohdalla.” (Canada NewsWire, 9.5. 2013)